

Puolustusministeriö
Försvarsministeriet
Ministry of Defence

Puolustusministeriön tulevaisuuskaatsaus

www.defmin.fi

PUOLUSTUSMINISTERIÖN TULEVAISUUSKATSAUS

JOHDANTO	2
1. TULEVAISUUDEN MUUTOSTEKIJÖIDEN VAIKUTUKSIA PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALAN KEHITYKSEEN.....	3
VÄESTÖLLINEN KEHITYS	3
YMPÄRISTÖ JA LUONNONVARAT	3
TEKNOLOGIAN KEHITYS.....	4
GLOBALISOITUVA MAAILMA JA KEHITTYVÄ KANSAINVÄLINEN JÄRJESTELMÄ	5
SUOMEN TURVALLISUUSYMPÄRISTÖN TÄRKEIMMÄT TOIMIJAT JA NIIDEN KEHITYS....	6
<i>Euroopan unionin kehitys</i>	6
<i>Naton kehitys</i>	6
<i>Venäjän ja lähialueiden kehitys</i>	7
SOTILAALLISET KONFLIKTIT.....	8
LAAJA-ALAISET TURVALLISUUSUHKAT.....	9
2. SOTILAALLISEN MAANPUOLUSTUKSEN JÄRJESTELYT	10
SUOMEN SOTILAALLINEN PUOLUSTAMINEN	11
KOKONAISMAANPUOLUSTUKSEN YHTEENSOVITTAMINEN.....	12
MUIDEN VIRANOMAISTEN JA YHTEISKUNNAN TUKEMINEN	12
KANSAINVÄLINEN SOTILAALLINEN YHTEISTOIMINTA.....	13
LOPUKSI	15

JOHDANTO

Puolustusministeriön tulevaisuuskatsaus perustuu puolustusministeriön strategiatyössä laadittuun strategiseen suunnitelmaan ja valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon 2004 keskeisiin linjauksiin. Puolustusministeriön strategisen suunnitelman aikajänne on 20 vuotta, koska puolustusjärjestelmän kehittäminen vaatii pitkäjänteistä suunnittelua. Tämän seurauksena myös tulevaisuuskatsauksen tarkastelu ulottuu esitettyä 8-10 vuotta pidemmälle.

Puolustusministeriön strategiatyötä tehdään rinnan keskipitkän ja lyhyen aikavälin suunnittelun kanssa. Nelivuotiskausittain laadittavissa valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittisissa selonteoissa tehdyt ratkaisut ohjaavat puolustusministeriön strategista suunnittelua. Puolustusministeriön näkökulmasta on tarkoituksenmukaista, että seuraava selonteko laaditaan vuonna 2008. Puolustusministeriön hallinnonalan strateginen suunnitelma palvelee selonteon laatimista selkeyttämällä kuvaa tulevaisuuden kehitysnäkymistä.

Puolustusministeriön strategisessa suunnittelussa on lähteinä hyödynnetty muiden muassa valtioneuvoston ennakoitiverkostossa laadittua yhteistä toimintaympäristökuvausta sekä Euroopan unionin pitkän aikavälin visiotyötä (EU Long Term Vision).

Tulevaisuuskatsauksen ensimmäisessä luvussa tarkastellaan toimintaympäristön kehitystä ja siitä aiheutuvia keskeisiä haasteita ja ongelmakohtia puolustusministeriön hallinnonalalle aina vuoteen 2025 asti. Toisessa luvussa esitetään kehittämislinjauksina hallinnonalan näkemyksiä siitä, miten näihin haasteisiin vastataan. Näillä ratkaisuvaihtoehdoilla tähdätään siihen, että sotilaallisella maanpuolustuksella on uskottava suorituskyky ehkäistä ennalta ja torjua Suomeen kohdistuvia sotilaallisia ja muita turvallisuusuhkia 2020-luvun turvallisuusympäristössä.

1. TULEVAISUUDEN MUUTOSTEKIJÖIDEN VAIKUTUKSIA PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALAN KEHITYKSEEN

Väestöllinen kehitys

Voimakas väestönkasvu ja kaupungistuminen jatkuvat kehitysmaissa. Valtaosassa kehittyneitä maita syntyvyys laskee ja väestö ikääntyy. Nykyisten EU:n 25 jäsenmaan väkiluvuksi vuonna 2025 arvioidaan noin 470 miljoonaa, mikä on vain noin 6 % maailman väestöstä. Eurooppalaisten maiden ikärakenne vanhenee heikentäen yhteiskuntien dynaamisuutta ja innovatiivisuutta. Tämä aiheuttaa merkittäviä haasteita EU:n taloudelliselle kehitykselle ja kilpailukyvyille. Yhdysvalloissa väestönkasvu jatkuu mittavan maahanmuuton, eliniän pidentymisen ja korkeamman syntyvyyden seurauksena. Yhdysvaltojen väkiluvuksi vuonna 2030 arvioidaan noin 364 miljoonaa. Venäjällä väestö vähenee lähes 9 % vuoteen 2025 mennessä, jolloin väkiluvuksi arvioidaan noin 129 miljoonaa.

Suomen väkiluku saavuttaa huippunsa 2020-luvulla, ollen arviolta hieman yli 5,4 miljoonaa. Väkiluku vähenee hiljalleen noin vuodesta 2028 alkaen. Syntyvyys pysyy alhaisena, väestö ikääntyy ja keskittyy asutuskeskuksiin. Työikäisten (15-64 vuotiaiden) lukumäärä alkaa supistua ensi vuosikymmenen vaihteessa. Vuoteen 2030 mennessä sen arvioidaan vähenevän 370 000 hengellä. Samaan aikaan 65 vuotta täyttäneiden määrä lisääntyy 540 000 hengellä. Väestökehitys Suomessa vaikuttaa työmarkkinoihin ja talouskasvuun.

Suomessa varusmiespalvelukseen tulevien 20-vuotiaiden miespuolisten ikäluokkien merkittävimmät muutokset ovat jo tapahtuneet. 20-vuotiaiden miesten ikäluokan koko säilyy nykyisellään vuoteen 2012 saakka, minkä jälkeen määrä pienenee noin 10 % vuoteen 2030 mennessä.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että puolustusvoimien sodan ajan joukkoihin on vuonna 2025 laskennallisesti käytettävissä noin 475 000 20-35-vuotiasta miespuolista henkilöä. Mikäli tästä määrästä asevelvollisuuden suorittaa 80 prosenttia, voidaan sodan ajan joukkoihin sijoittaa enintään 380 000 miestä. Väestökehityksen osalta yleiseen asevelvollisuuteen ja reservistä muodostettavaan sodan ajan kenttäarmeijaan perustuva puolustusratkaisu on mahdollinen jatkossakin.

Työikäisten määrän supistuessa kilpailu osaavasta työvoimasta kiristyy ja vaikuttaa myös puolustusvoimiin, jonka pitää toimia hyvänä työnantajana. Tämä lisää haasteita myös puolustusvoimien henkilöstön rekrytoinnille, palvelussuhteen eidoille ja koulutuksen järjestelyille. Väestökehitys saattaa asettaa haasteita myös korkean maanpuolustustahdon ylläpidolle, kun sodan käyneen sukupolven kokemukset jäävät kansalaisille kaukaisemmiksi.

Ympäristö ja luonnonvarat

Ravinnon kokonaistuotanto riittäisi ruokkimaan maailman kasvavan väestön, mutta se jakautuu epätasaisesti. Puhtaan juomaveden merkitys maailmanpolitiikassa ja konfliktien aiheuttajana lisääntyy.

Energiantarve kasvaa, mutta varannot riittävät lähitulevaisuudessa. Tuottaja-alueiden vakaus vaikuttaa energian hintaan ja saatavuuteen. Energiaa – sen saatavuutta, siirtoreittejä ja varoja – käytetään poliittisen vaikuttamisen ja painostuksen välineenä.

EU:n ja Suomen riippuvuus tuontienergiasta tulee kasvamaan. Merkittävä osa EU:n käyttämästä energiasta tulee Venäjältä tai muilta EU:n reuna-alueiden tuottajamailta. Jännitystiloista tai kriiseistä johtuvat häiriöt energian tai raaka-aineiden tuotannossa tai toimituksissa voivat vaarantaa EU:n ja Suomen talouskehityksen ja osaltaan vaikeuttaa

puolustuksen pitkäjänteistä rahoitusta. Niin Suomessa kuin EU:ssa laajemminkin on aloitettu energiariippuvuuden vähentämiseen ja energiakuljetusten turvaamiseen tähtäävät toimet. Lisäksi kansainvälisten ja kansallisten huoltovarmuusjärjestelyjen ja omavaraisuuden merkitys korostuu. Myös ympäristöön liittyvät onnettomuudet ja muutokset saattavat heijastua suoraan tai välillisesti koko maailman turvallisuustilanteeseen, EU:hun ja Suomeen.

Puolustuksen kehittämisen osalta johtopäätöksenä on, että energian nouseva hinta vaikuttaa suoraan myös puolustusvoimien toimintamenojen riittävyteen ja voi pitkittyessään heijastua henkilöstö- ja materiaalimenojen suhteellisiin osuuksiin. Lisäksi puolustusvoimien suorituskykyä kehitettäessä on varauduttava muiden viranomaisten tukemiseen ympäristöonnettomuuksien vaikutusten torjunnassa sekä kotimaassa että EU-alueella. Puolustusministeriön hallinnonalan on omassa toiminnassaan otettava entistä korostuneemmin huomioon ympäristönsuojeluun liittyvät näkökohdat.

Teknologian kehitys

Teknologian kehitys ja uusien teknologioiden käyttöönotto nopeutuvat. Muutosten ytimessä ovat informaatioteknologian, bioteknologian, nanoteknologian, avaruusteknologian ja energiateknologian sovellukset.

Teknologian kehityksen vaikutukset ovat pääsääntöisesti positiivisia, mutta samalla turvallisuusriskit kasvavat. Yhteiskuntien ja puolustusjärjestelmien haavoittuvuus lisääntyy. Informaatioteknologian sovellutukset mahdollistavat poliittisten aatteiden ja käytäntöjen tarkoitushakuisen ja nopean levittämisen. Teknologian kehitykseen ja uusien sovellusten käyttöön liittyy kasvavassa määrin myös eettisiä, humanitäarisia ja moraalisia kysymyksiä.

Merkittäviä sotilaskäyttöön sovellettavia teknologioita ovat ainakin yhä laajempaan käyttöön tulevat täsmäaseet, informaatiotosodankäynnin hyökkäykselliset menetelmät, mahdollisimman käyttövarmat tietoliikenneteknologiat, sensorifuusio sekä elektronisen sodankäynnin teknologiat ja suunnatun energian aseet, kuten laser- ja HPM-aseet (High Power Microwave).

Informaatioteknologian kehitys mahdollistaa verkostoavusteisen sodankäynnin. Se on toimintakonsepti, joka perustuu tehokkaaseen ja laaja-alaiseen tiedon hankinta-, analysointi- ja -keruujärjestelmään, modulaarisiin suorituskykyisiin joukkoihin, kansainväliseen yhteensopivuuteen sekä kehittyneeseen johtamisjärjestelmään.

Uudet teknologiat eivät korvaa useimpia perinteisen sodankäynnin elementtejä, vaan täydentävät niitä entisten järjestelmien modernisoinneissa. Tämän vuoksi useat maat ylläpitävät suuria asevoimia, jotka perustuvat yhtäältä perinteisten ja toisaalta modernien konseptien ja teknologioiden yhdistelmään.

Keskeinen johtopäätös on, että uuden sotilasteknologian kehittäminen, hankkiminen ja ylläpitäminen on ongelmallista puolustusministeriön hallinnonalan resurssien riittävyyden kannalta. Modernin puolustusmateriaalin hinnan arvioidaan kaksinkertaistuvan aina seitsemän vuoden kuluessa. Uuden materiaalin ylläpitokustannukset kasvavat samassa suhteessa. Elinkaarikustannusten seurantaan on kiinnitettävä erityistä huomiota ja ne on otettava hankinnoissa huomioon. Kallis sotilasteknologia pakottaa etsimään tulevaisuuden ratkaisuja yhdistämällä innovatiivisesti korkean teknologian asejärjestelmiä ja kustannustehokkaita kaupallisia järjestelmiä.

Uuden puolustusteknologian laajeneva käyttöönotto asettaa haasteita Suomen kaltaisen, voimavaroiltaan pienen maan sotilaalliselle huoltovarmuudelle kriisitilanteissa. Tämä korostaa Pohjoismaiden ja EU:n puitteissa tapahtuvan materiaaliyhteistyön merkitystä. Uusien teknologioiden väärinkäytöstä arvioidaan kohdistuvan Suomeen lähinnä välillisiä turvallisuusriskejä, kuten tietoverkkojen ja johtamisjärjestelmien lamauttaminen sekä yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen häiriintyminen.

Globalisoituva maailma ja kehittyvä kansainvälinen järjestelmä

Globalisaatio ylläpitää maailmantalouden kasvua, nostaa elintasoja sekä lisää valtioiden välistä keskinäisriippuvuutta, taloudellista integraatiota ja poliittista vakautta. Talouden hallinta ei ole enää täysin valtioiden käsissä vaan osin ylikansallisella tasolla. Globalisaation hyödyt eivät jakaudu tasaisesti. Niistä syrjään jääneet valtiot voivat muodostaa turvallisuusuhkan ja kasvualustan terrorismille.

Globalisaation myötä turvallisuusongelmien vaikutukset välittyvät entistä nopeammin ja laajemmalle alueelle. Tulevaisuuden uhkat sekä vastaukset niihin ovat maailmanlaajuisia, eivätkä yksittäiset valtiot voi jättäytyä ongelmien ratkaisun ulkopuolelle. Kansainvälisen yhteisön väliintulot perinteisesti valtion sisäisiksi katsotuissa kysymyksissä ovat aiempaa yleisempiä. Tapauskohtaisesti eri maista muodostettavien ryhmittymien merkitys kasvaa. Niillä tuetaan ja täydennetään kansainvälisten järjestöjen toimintaa. Myös alueellisten organisaatioiden merkitys kasvaa.

Monien valtioiden turvallisuuspoliittiset valinnat ovat tulevina vuosikymmeninä kytköksissä Yhdysvaltojen rooliin ja valintoihin. Kiina ja Intia kasvattavat painoarvoaan kansainvälisessä politiikassa. Venäjän keskeisenä tavoitteena on säilyttää suurvalta-asemansa. EU pyrkii säilyttämään asemansa lähes Yhdysvaltain veroisena talousalueena, vaikkakin sen talous kärsii 2010-luvulta alkaen väestön ikääntymisestä. Pohjois-Euroopassa korostuu globaalien ongelmien kanavoituminen laaja-alaisina turvallisuusuhkina. Pohjois-Eurooppaan heijastuu myös suurvaltasuhteiden kehitys.

Globalisaation hyödyistä syrjäytyminen tai kehityspolitiikan ja yhteiskunnallisten uudistusten epäonnistuminen purkautuu erilaisina kriiseinä, jotka vaikuttavat keskeisesti uusien turvallisuusuhkien ja konfliktien taustalla. Syrjäytyneitä alueita, maita ja ryhmiä leimaa syventyvä taloudellinen pysähtyneisyys, poliittinen epävakaus ja kulttuurinen vieraantuminen. Tällaisiin kehityskriiseihin liittyy usein poliittista, etnistä, ideologista ja uskonnollista ääriilikehdintää ja väkivaltaa. Nämä ongelmat keskittyvät islamilaiseen maailmaan. Alueen maiden nuori väestö yhdistettynä työttömyyteen, köyhyyteen ja koulutuksen puutteeseen luo kasvupohjaa tyytymättömyydelle ja islamilaiselle radikalismille.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että globaalit turvallisuusongelmat heijastuvat myös Suomeen, eikä ole Suomen intressien mukaista jättäytyä niiden ratkaisun ulkopuolelle. Euroopan unioni on Suomelle tärkein organisaatio, ja Suomen etu on vahvistaa EU:n yhtenäisyyttä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. EU:n laajenemisen ja unionin turvallisuus- ja puolustuspolitiikan mahdollisen eriytymisen takia Suomi joutuu pohtimaan osallistumisensa tasoa ja laajuutta. Osallistumme kriisinhallintaoperaatioihin pääsääntöisesti YK:n mandaatin pohjalta. Joudumme tulevaisuudessa tekemään valintoja osallistumisesta sellaisiin operaatioihin, joilla ei ole YK:n selkeää valtuutusta. Ratkaisut tehdään kulloinkin voimassa olevan kriisinhallintalainsäädäntömme mukaisesti.

Globaalisti aktiivisen EU:n toiminta saattaa aiheuttaa negatiivisia reaktioita ja turvallisuusuhkia, jotka koskettavat myös Suomea ja suomalaisia. Suomen tulee ylläpitää EU:n puitteissa tapahtuvan sekä pohjoismaisen yhteistyön ohella hyviä kahdenvälisiä suhteita erityisesti Yhdysvaltoihin ja Venäjään. Kiinan ja Intian taloudellinen merkitys Suomelle kasvaa.

Suomen kansantalous on riippuvainen maailmantalouden suhdanteiden kehityksestä ja ulkomaankaupasta. Kun väestö ikääntyy, talouden kasvuvauhti voi hidastua ja julkisen talouden liikkumavara pienentyä. Muiden eurooppalaisten maiden tapaan hyvinvointiyhteiskunnan ylläpito Suomessa kallistuu. Suomen julkisen talouden kasvupaineet lisäävät epävarmuutta puolustuksen rahoituksesta. Tehokkaan puolustusjärjestelmän ylläpitäminen edellyttää pitkäjänteistä ja kustannuskehitystä seuraavaa sitoutumista puolustuksen resurssointiin.

Suomen turvallisuusympäristön tärkeimmät toimijat ja niiden kehitys

Euroopan unionin kehitys

Euroopan unioni pyrkii vahvistamaan rooliaan kansainvälisenä toimijana. Samanaikaisesti tapahtuva laajeneminen on haaste EU:n sisäiselle ja ulkoiselle toimintakyvylle. EU:n yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (ETPP) etenee perustuslaillisesta sopimuksesta riippumatta.

EU vahvistuu turvallisuusyhteisönä, jossa jäsenmaiden välillä vallitsee syvä taloudellinen ja poliittinen keskinäisriippuvuus. Sotilaallinen konflikti niiden välillä on erittäin epätodennäköinen. Jäsenmaiden turvallisuus vahvistuu solidaarisuuslausekkeen ja mahdollisten turvatakuiden johdosta.

Laajentuneen EU:n suhteet uusiin naapureihin voivat synnyttää turvallisuushaasteita. Suurimpina uhkina EU-maille säilyvät terrorismi, joukkotuhousteiden leviäminen ja alueelliset konfliktit sekä ns. sortuvat valtiot ja järjestäytynyt rikollisuus. EU:n ja Naton yhteinen uhkakuva, pitkälti päällekkäinen jäsenkunta ja Euroopan maiden puolustukseen osoittamat rajalliset resurssit korostavat tarvetta kehittää EU-Nato -yhteistyötä ja transatlanttista suhdetta. Myös Yhdysvalloille kumppanit ovat yhä tärkeämpiä.

EU:n turvallisuus- ja puolustuspoliittinen yhteistyö etenee, kun eurooppalaiset ottavat yhä enemmän vastuuta maanosansa ja sitä ympäröivien alueiden turvallisuudesta. Osa jäsenvaltioista saattaa syventää sotilaallista yhteistyötä keskenään unionin rakenteiden puitteissa. Yhteistyö keskittyy valtaosin edelleen kriisinhallintaan. EU:n vahvuutena kriisinhallinnassa on laaja keinovalikoima. Sotilaallisen kriisinhallinnan lisäksi painottuvat siviilikriisinhallinta, sotilaallinen koulutus- ja neuvontatoiminta sekä aseidenriisuntatoimet. Euroopan puolustusviraston EDA:n (European Defence Agency) keskeisenä tehtävänä on tehostaa EU:n sotilaallisten voimavarojen kehittämistä ja yhteensovittamista.

EU:lle ei todennäköisesti kehitetä Natosta riippumatonta aluepuolustuskykyä, vaan Nato on jäsenvaltioilleen edelleen niiden yhteisen puolustuksen perusta ja sitä toteuttava järjestö. Sotilaalliset turvatakuut ovat saatavissa Nato-jäsenyyden kautta. Kriisinhallintaan tarkoitettujen nopean toiminnan joukkojen eli taisteluosastojen muodostaminen on uusin elementti EU:n puolustuspolitiikan kehittämisessä. Sotilaallisia suorituskykyjä kehitetään entistä vaativampiin kriisinhallintatehtäviin. Myös siviili-sotilas -yhteistyön merkitys korostuu.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että EU:hun kohdistuvat uhkat heijastuvat myös Suomeen, ja Suomen on osallistuttava niiden ratkaisuun muiden EU-maiden tavoin. EU:n turvatakuulausekkeen periaatteet vahvistavat Suomen turvallisuutta. Suomi luo valmiudet myös solidaarisuuslausekkeen tarkoittaman avun antamiseen ja vastaanottamiseen. Suomen riippuvuus muista unionimaista puolustusvoimien suorituskyvyn kehittämisessä ja ylläpitämisessä kasvaa turvallisuus- ja puolustuspoliittisen yhteistyön tiivistyessä ja teknologisen kehityksen seurauksena. Osallistuminen EDA:n toimintaan tukee Suomen kansallisen puolustuksen ja kriisinhallintakyvyn kehittämistä.

Naton kehitys

Nato uudistaa sotilaallista rooliaan. Sen operatiivisessa toiminnassa painottuu sotilaallinen kriisinhallinta. Toiminta-alueetta ei enää rajata maantieteellisesti, vaan Natolle luodaan valmiudet toimia globaalisti siellä, missä tulevaisuuden uhkat saavat alkunsa. Samalla tiivistetään ja laajennetaan yhteistyötä Euroopan ulkopuolisten kumppanimaiden kanssa.

Naton jäsenmaat ovat edelleen sitoutuneita yhteiseen puolustukseen. Nato muodostaa pelkällä olemassaolollaan ennaltaehkäisevän pelotteen mahdollisille uhkaajille. Turvatakuu ja kyky sen toteuttamiseen säilytetään tulevaisuuden yllätyksiltä suojaavana

”henkivakuutuksena”. Yhteistä puolustussuunnittelua sekä komento- ja joukkorakennetta kehitetään joustaviksi vallitsevan strategisen tilanearvion mukaisesti. Yhdysvaltojen globaali toimintakyky on ratkaisevan tärkeä eurooppalaisten Nato-maiden puolustukselle ja sotilaallisten kykyjen kehittämiseksi.

Kumppanuustoiminnan kautta Suomi kykenee osallistumaan harjoitustoimintaan ja Nato-johtoihin kriisinhallintaoperaatioihin. Nato pyrkii kehittämään kumppanuustoimintaansa vastaamaan paremmin eritasoisten kumppanimaidensa tarpeita. Suomen kannalta keskeinen johtopäätös on, että kehittyväkään kumppanuus ei mahdollista osallistumista liittokunnan yhteiseen puolustukseen tai täysivaltaisesti päätöksentekoon ja sotilaallisten voimavarojen kehittämiseen.

Venäjän ja lähialueiden kehitys

Venäjä säilyy keskusjohtoisena markkinataloutena, jonka talouskasvu on pitkälti riippuvaista energian ja raaka-aineiden hintakehityksestä. Venäjä käyttää asemaansa öljyn ja kaasun viejänä myös oman vaikutusvaltansa turvaamiseen ja kasvattamiseen. Venäjän talouden myönteinen kehitys luo edellytyksiä yhteiskunnalliselle vakaudelle. Talouskehitystä kuitenkin hidastavat väestölliset ongelmat, rappeutunut infrastruktuuri ja poliittisen kehityksen epävarmuustekijät. Myös epävakaus etelärajoilla ja islamilaiseen separatismiin liittyvät ongelmat vaikuttavat Venäjän sisäiseen tilanteeseen.

Ristiriidat öljyvarantojen ja niiden kuljetusreittien hallinnasta ja käytöstä Keski-Aasian ja Kaukasuksen alueella heijastuvat Venäjän ja muiden suurvaltojen välisiin suhteisiin. Venäjällä ja IVY-alueella vallitsevat jännitteet saattavat synnyttää turvallisuusuhkia.

Valtiollisen yhtenäisyyden säilyttämisen ohella Venäjän keskeisenä tavoitteena säilyy kyky turvata Moskovan, Pietarin ja Kuolan alueet sekä toimintavapaus Itämerellä. Itämeren geostrateginen merkitys kasvaa, sillä Suomenlahti ja Itämeri ovat tärkein, lyhin ja edullisin Venäjää ja EU:a yhdistävä kauppareitti. Itämeri on Venäjälle tärkein kaupallinen liikenneväylä, jonka käyttömahdollisuuksien säilyttäminen on sille strateginen elinehto energia- ja materiaalikuljetusten takia.

Kaliningrad säilyy erityisalueena, jossa taloudellinen ja sosiaalinen kehitys on Venäjän keskiarvoista kehitystä heikompaa. Kehityksen suunta voi muuttua, mikäli Kaliningrad onnistuu hyötymään asemastaan EU- ja Nato-maiden ympäröimänä. Venäjällä on edelleen huomattavaa sotilaallista suorituskykyä alueella ja sen Itämeren-laivaston päätukikohta säilyy Kaliningradissa.

Venäjä vaurastuu energian ja raaka-aineiden viennistä saamallaan tuloilla, mikä mahdollistaa panostuksen asevoimien modernisointiin ja suorituskyvyn kehittämiseen. Venäjän tavoitteena on henkilövahvuudeltaan pienemmät, mutta ammattimaiset ja sotavarustukseltaan tehokkaammat liikkuvat asevoimat, joilla on kyky myös ydinaseen käyttöön. Venäjän asevoimien parhaiten varustettuja ja koulutettuja joukkoja sekä ydinaseita sijaitsee Suomen lähialueilla todennäköisesti myös tulevana vuosina. Venäjä säilyttäneen asemansa merkittävänä aseiden viejänä. Venäjä pyrkii myös jatkossa ylläpitämään erityissuhdettaan Natoon.

Turvallisuus- ja puolustuspolitiikkamme ensisijainen tavoite on Pohjois-Euroopan turvallisuuden ja vakauden edistäminen. Suomen turvallisuuteen vaikuttaa merkittävästi lähialueidemme, erityisesti Venäjän, poliittinen ja sotilaallinen kehitys. Suomi sijaitsee Venäjälle taloudellisesti ja sotilaallisesti tärkeiden strategisten alueiden läheisyydessä. Venäjän tuleva kansainvälinen asema on sidoksissa sen talouden kehitykseen ja sisäisten uudistusten etenemiseen. Venäjän kehitykseen liittyy Suomelle suuria yhteistyömahdollisuuksia mutta pahimmillaan myös haasteita.

Sotilaalliset konfliktit

Tulevaisuuden sotilaalliset konfliktit ovat pääosin alueellisesti rajoittuneita tai valtioiden sisäisiä. Pohjois-Afrikasta Lähi-idän ja Keski-Aasian kautta Kaakkois-Aasiaan ulottuva alue muodostaa laajan epävakauden vyöhykkeen, jossa konfliktien syntyminen on todennäköisintä. Valtaosa länsimaihin heijastuvista turvallisuusuhkista syntyy tällä alueella. Konfliktien taustalla ovat usein historialliset syyt, kiistat energianlähteiden, luonnonvarojen ja juomaveden hallinnasta, etniset ja uskonnolliset jännitteet, yhteiskunnallinen ja taloudellinen epätasa-arvo sekä ihmisoikeuksien ja demokratian puutteeseen liittyvät tekijät. Alueellisten konfliktien vaikutukset heijastuvat laajasti, ja niihin kytkeytyy muita uusia rajat ylittäviä turvallisuusuhkia. Konfliktit alkavat usein toimintakykynsä menettäneistä valtioista, joiden kriiseihin naapurivaltiot sekaantuvat.

Perinteisen sodan ja rauhan tilan välillä vallitsee kestoltaan vaihteleva "harmaa vaihe". Sille on ominaista sotilaallisen voiman käytön uhka tai rajoitettu käyttö painostusmielessä. Harmaaseen vaiheeseen liittyy myös poliittista ja taloudellista painostusta sekä epäsymmetrisen sodankäynnin muotoja.

Puolustusvoimien suorituskykyjen ylläpidossa ja kehittämisessä on kansallisten resurssien puitteissa otettava huomioon teknologian nopeasta kehityksestä johtuvat trendit, jotka leimaavat tulevaisuuden sodan kuvaa ja sotänäyttämöä. Näitä ovat muiden muassa:

- nopean toiminnan kyvyt, kyky voiman strategiseen keskittämiseen, operatiivinen liikkuvuus, monikansallinen yhteistoimintakyky ja ylläpidettävyyys operaatioissa
- epäsymmetrisen sodankäynnin keinojen hyödyntäminen
- tulivoiman lisääntyminen ohjelmoitavien sytyttimien ja ohjautuvien ampumatarvikkeiden käytöllä
- siirtyminen massamaisesta tulenkäytöstä kauaskantoiseen täsmätulenkäyttöön ja iskuvoiman keskittämiseen
- avaruuden lisääntyvä sotilaallinen hyötykäyttö
- elektroninen sodankäynti ja informaatio-sodankäynti
- verkostoavusteinen sodankäynti, johon liittyy tietoylivoima, taistelutilan hallinta ja reaaliaikainen johtaminen
- siirtyminen miehitetyistä aselaveteista miehittämättömiin (erityisesti tiedustelu- ja taistelulennokit)
- sotilaiden taistelunkestävyyden lisääntyminen.

Maailmanlaajuisen ja suuren tuho vaikutukseen pyrkivän kansainvälisen terrorismin uhka lisääntyy. Terrorismin keinoja käytetään laajasti myös kansainvälisiä kriisinhallinta- ja muita sotilaallisia operaatioita vastaan. Terrorismiin ja muihin epäsymmetrisiin uhkiin varautuminen edellyttää sekä kansainvälisen että kansallisten turvallisuusviranomaisten yhteistyön lisäämistä. Uusista tehtävistä huolimatta asevoimien päätehtävänä säilyy kyky puolustaa omaa aluetta sotilaallista hyökkäystä tai sen uhkaa vastaan.

Monet sotilaallisen voiman käyttöä koskevat kansainvälisoikeudelliset periaatteet ovat murroksessa, koska konfliktit ovat yhä useammin valtioiden sisäisiä eivätkä valtioiden välisiä. Lisäksi perinteisen sodankäynnin sijaan yleistyvät epäsymmetriset keinot. Kansainvälisen yhteisön väliintulot perinteisesti valtion sisäisiksi katsotuissa kysymyksissä esim. kansanmurhien estämiseksi ovat aiempaa hyväksyttävämpiä.

Sotilaallisen kriisinhallinnan vaatavuus kasvaa. Sen haasteena ovat nopeaa liikkeellelähtöä edellyttävät, sotilaallisesti vaativat ja kaukana Euroopasta toteutettavat operaatiot. Muiden muassa joukkojen nopea toimintavalmius ja varautuminen strategiseen kuljetuskykyyn pitkillä etäisyyksillä lisäävät kriisinhallinnan kustannuksia. Kriisinhallintajoukkojen toimintaolosuhteet ovat entistä vaativampia. Operaatioiden onnistumisen edellytyksenä on sotilaiden ja siviilien

tiivis yhteistyö ja koordinaatio. Operaatiot kestävät pitkään ja vaativat kansainväliseltä yhteisöltä vahvaa sitoutumista.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että suomalaiseen yhteiskuntaan vaikuttavat ainakin kansainvälisen terrorismin, joukkotuhoaseiden leviämisen, informaatioodankäynnin, tietoverkkoihin kohdistuvan häirinnän ja hyökkäysten sekä alueellisista konflikteista heijastuvat uhkat. Suomen tulee muiden kehittyneiden valtioiden tapaan osallistua aktiivisesti globaalien turvallisuushkien ratkaisuun. Myös osallistumista ennaltaehkäisevään sotilaalliseen toimintaan laajemman maaryhmän osana jouduttaneen tulevaisuudessa harkitsemaan.

Suomen on varauduttava yhä vaativampaan sotilaalliseen ja siviilikriisinhallintaan Euroopan reuna-alueilla ja ulkopuolella. Paineet kansainvälisen kriisinhallintapanoksen kasvattamiseen voivat lisääntyä. Kriisinhallinta edellyttää nopeaa monikansallista ja kansallista päätöksentekoa sekä korkeassa valmiudessa olevia riittäviä sotilaallisia voimavaroja.

Suomen on edelleen varauduttava myös alueeseensa tai yhteiskuntansa elintärkeisiin toimintoihin kohdistuviin sotilaallisiin uhkiin. Sotilaallisen voimankäytön todennäköisyys Suomea vastaan on tällä hetkellä pieni, mutta lähiympäristössämme säilyy merkittävää ja laadullisesti kehittyvää sotilaallista suorituskykyä. Todennäköisyys Suomeen kohdistuvaan sotilaalliseen voimankäyttöön voi kasvaa osana laajempaa globaalia tai eurooppalaista konfliktikehitystä ja muuttua nopeastikin. Suomeen kohdistuvan sotilaallisen voimankäytön vaikutus olisi toteutuessaan kohtalokas. Puolustusjärjestelmää on siksi ylläpidettävä ja kehitettävä pitkäjänteisesti ja ennakoiden.

Laaja-alaiset turvallisuushkat

Tulevaisuudessa yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin voi kohdistua hyvin monenlaisia uhkia, kuten YETT 2003 -strategiassa ja valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittisessa selonteossa 2004 tuodaan esille. Turvallisuuskäsite on laajentunut, koska perinteisten sotilaallisten uhkien lisäksi yksittäiset uhkat sisältävät myös muita ulottuvuuksia.

Näiden laaja-alaisten turvallisuushkien merkitys kasvaa ja niihin vastaamiseksi pyritään etsimään uusia ja tehokkaampia keinoja. Tässä yhteydessä laaja-alaisiksi turvallisuushkiksi luetaan muiden muassa:

- terrorismi
- joukkotuhoaseiden uhka
- sortuvien valtioiden aiheuttama uhka
- tietojärjestelmiin kohdistuvat uhkat
- informaatioodankäynti
- kansainvälinen, rajat ylittävä järjestäytynyt rikollisuus
- suuronnettomuudet
- ympäristöuhkat
- hallitsemattomat väestöliikkeet
- terveyteen kohdistuvat uhkat ml. vaaralliset tartuntataudit.

Useat laaja-alaisista turvallisuushkista ovat kytkeytyneet toisiinsa, vaikeasti ennustettavissa, monimuotoisia sekä varoitusajaltaan lyhyitä. Laaja-alaisiin turvallisuushkiin varautuminen ja vastaaminen edellyttävät niiden luonteen vuoksi vahvaa kansallista ja kansainvälistä siviili- ja sotilasviranomaisten yhteistyötä sekä ennalta sovittuja yhteistyöjärjestelyjä.

Johtopäätöksenä on, että laaja-alaisiin turvallisuushkiin varautuminen on otettava huomioon suomalaista puolustusjärjestelmää ja sotilaallisia suorituskykyjä kehitettäessä. Muun yhteiskunnan ohella myös puolustusvoimiin saattaa kohdistua laaja-alaisia turvallisuushkia niin kotimaassa kuin toimittaessa kansainvälisissä kriisinhallintaoperaatioissa tai osana sotilaallisia konflikteja.

2. SOTILAALLISEN MAANPUOLUSTUKSEN JÄRJESTELYT

Suomen puolustuksen päämääränä tulee kaikissa tilanteissa olla maan itsenäisyyden, valtiojohdon toimintavapauden sekä kansalaisten elinmahdollisuuksien turvaaminen. Suomen puolustuskyky tulee mitoitaa siten, että maata kyetään puolustamaan koko valtakunnan alueella.

Tärkeimpänä tavoitteena on kansallisen puolustuksen ylläpitäminen ja kehittäminen niin, että sotilaallisiin uhkiiin kyetään varautumaan turvallisuusympäristön arvioidun kehityksen mukaisesti. Puolustusjärjestelmän on kyettävä sotilaallisten uhkien ennaltaehkäisemiseen ja niiden torjumiseen kansallisin voimavaroin sekä kansainväliseen sotilaalliseen yhteistoimintaan perustuvan tuen avulla. Sotilaalliset uhkat on pyrittävä ennaltaehkäisemään muodostamalla riittävä kynnyksellä sotilaallisella painostuksella tai hyökkäyksellä saavutettaviin hyötyihin nähden.

Puolustusministeriön roolia kokonaismaanpuolustuksen yhteensovittamisessa kehitetään. Suomalainen kokonaismaanpuolustuksen malli vastaa alati muuttuvassa toimintaympäristössä myös laaja-alaisiin turvallisuusuhkiin ja muihin tulevaisuuden vaatimuksiin.

Tavoitteena on kehittää myös puolustusministeriön hallinnonalan yhteistoimintaa ja vuorovaikutusta muun yhteiskunnan ja viranomaisten kanssa hallinnon eri tasoilla yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen ja kohteiden turvaamiseksi. Puolustusvoimien on kyettävä tukemaan muita viranomaisia laaja-alaisen turvallisuusuhkien ennaltaehkäisyssä ja torjunnassa sekä kotimaassa että kansainvälisesti. Puolustusvoimien suorituskykyä kehitetään ensisijaisesti sotilaallisen puolustamisen tarpeisiin niin, että soveltuvilla kyvyillä voidaan tukea muiden viranomaisten toimintaa.

Lisäksi sotilaalliseen puolustukseen tarkoitettuja suorituskykyä kehitetään siten, että Suomi kykenee tehokkaammin osallistumaan kansainväliseen yhteistoimintaan ja sotilaalliseen kriisinhallintaan. Tulevaisuuden kriisinhallintaoperaatiot asettavat kasvavia suorituskykyvaatimuksia osallistuville joukoille. Sotilaallista kriisinhallintakykyä kehitetään kansainvälisten sitoumusten ja vaativampien kriisinhallintaoperaatioiden vaatimusten mukaisesti.

Puolustusjärjestelmän kehittämisen painopisteet

- ♦ Turvaamme itsenäisyyden, valtiojohdon toimintavapauden ja kansalaisten elinmahdollisuudet.
- ♦ Tuemme muita viranomaisia laaja-alaisiin turvallisuusuhkiin liittyvissä häiriö- ja poikkeustilanteissa.
- ♦ Kehitämme kykyämme osallistua voimavarojen puitteissa kansainväliseen kriisinhallintaan.

Puolustusvoimien sotilaallisia suorituskykyä tulee voida joustavasti käyttää Suomen sotilaalliseen puolustamiseen, muiden viranomaisten ja yhteiskunnan tukemiseen kotimaassa tai maan rajojen ulkopuolella sekä kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan.

Suomen sotilaallinen puolustaminen

Suomen puolustuksen merkittävimmät tulevaisuuden kysymykset ovat käytössä olevien resurssien riittävyys sekä valinta sotilaallisen liittoutumattomuuden ja liittoutumisen välillä.

Puolustusjärjestelmän kehittämisen lähtökohtana ovat sodan ajan puolustusjärjestelmän vaatimukset. Samaan aikaan puolustusjärjestelmän kehittämisellä on jo useiden vuosien ajan pyritty rauhan ajan puolustusjärjestelmän tuottavuuden ja kustannustehokkuuden parantamiseen. Merkittävistä kustannuspaineista huolimatta materiaali-, henkilöstö- ja toimintamenot on jatkossakin pidettävä tasapainossa. Uskottava puolustuskyky edellyttää noin kolmanneksen puolustusbudjetista suuntaamista materiaalihankintoihin. Tulevaisuudessa nykyisen tasoisen suorituskyvyn ylläpitäminen edellyttää uudelleenarviointeja tai lisärahoitusta.

Tehokas puolustusjärjestelmä edellyttää, että puolustusvoimat muodostaa ja ylläpitää koko valtiojohtoa tukevan strategisen tilannekuvan, joka mahdollistaa sotilaallisen maanpuolustuksen edellyttämän ennakoivan päätöksenteon. Puolustusvoimat seuraa ja arvioi turvallisuusympäristön, erityisesti lähialueen, muutoksia sekä sotilaallisten uhkien kehittymistä kansallisin sekä kansainvälisen yhteistoiminnan tuottamin voimavaroin.

Tulevaisuuden puolustusjärjestelmässä keskitytään yhä enemmän valtakunnan avainalueiden sekä yhteiskunnan kannalta keskeisten kohteiden ja toimintojen turvaamiseen. Joukkojen vahvuus pienenee, mutta samalla niiden liikkuvuus, teho ja ulottuvuus kasvavat. Puolustusjärjestelmän kehitys ei tarkoita tinkimistä koko maan puolustamisesta, mikäli resursseja kyetään kohdentamaan tulevaisuudessa tarvittavien sotilaallisten kykyjen edellyttämällä tavalla. Sotilaallisen voiman käyttöä torjuttaessa oma puolustuskyky keskitetään joustavasti koko valtakunnan alueella ja sen painopiste luodaan kulloisenkin tarpeen sanelemalla tavalla.

Yleinen asevelvollisuus on kustannustehokas tapa toteuttaa koko maan puolustaminen ja valtiojohtoon puolustusvoimille osoittamat tehtävät. Sillä on myös laaja kansalaisten ja valtiojohtoon tuki. Asevelvollisuuden ansiosta maanpuolustusvelvoite jakautuu tasapuolisesti yhteiskuntaan. Tulevaisuudessa koulutetaan koko ikäluokan kenttäkelpoinen osa puolustusvoimien sodan ajan joukkojen määrittämän tarpeen mukaisesti. Näin kyetään säilyttämään operatiivisten joukkojen ikärakenne riittävän nuorena ja varmistamaan reservin riittävyys. Asevelvollisten korkea lähtökoulutustaso mahdollistaa nykyisillä palvelusajoilla vaativienkin tehtävien kouluttamisen sekä laadukkaasti henkilöstön rekrytoimisen kansainvälisiin kriisinhallintatehtäviin ja puolustusvoimien palkattuun henkilöstöön. Yleinen asevelvollisuus luo pohjan kansalaisten vahvalle maanpuolustustahtolle ja sitoutumiselle maanpuolustukseen sekä takaa puolustusvoimien toiminnan läpinäkyvyyden koko yhteiskunnassa.

Vapaaehtoista sotilaallista maanpuolustusta sekä sen tarvitsemia resursseja ja muita toimintaedellytyksiä kehitetään parlamentaarisessa valvonnassa ja puolustusministeriön ohjauksessa. Vapaaehtoisen sotilaallisen maanpuolustuksen kehittämiseksi on tarkoitus jatkossa tukea puolustusvoimien sodan ajan joukkojen kouluttamista ja suorituskyvyn ylläpitoa sekä yhteiskunnan yleistä valmiutta ja toimintakykyä. Maakuntajoukoista pyritään kehittämään maakuntakohtaiset alueellisten joukkojen ydinyksiköt, joilla kyetään vastaamaan nopeasti poikkeusolojen uhkamalleihin ja tukemaan yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja. Maakuntajoukkojen tärkeimmät tehtävät tulevat olemaan puolustusvoimien ja yhteiskunnan avainkohteiden ja toimintojen suojaaminen, sen edellyttämä toiminta-alueiden valvonta sekä viranomaisten toiminnan tukeminen. Vapaaehtoinen sotilaallinen maanpuolustus kohottaa maanpuolustustahtoa ja parantaa puolustusvoimien näkyvyyttä maakunnissa. Lisäksi se tarjoaa mahdollisuuden naisten laaja-alaisemmalle osallistumiselle maanpuolustustyöhön.

Tulevaisuuden haasteet edellyttävät puolustusvoimien henkilöstön osaamisen tason lisäämistä. Asevelvollisten koulutuksen tulee tähdätä ammattimaisempaan osaamiseen. Tällä tavoin laadukasta henkilöstöä riittää reserveihimme sekä rekrytoitavaksi myös kansainvälisiin kriisinhallintatehtäviin ja puolustusvoimien palkattuun henkilöstöön. Ammattimaisen osaamisen tarpeen kasvu ei tarkoita siirtymistä ammattiarmeijaan. Sen sijaan ammattimaistumisella tarkoitetaan osaamisen kehittämistä sekä muun yhteiskunnan osaamisen ja ammattitaidon hyödyntämistä siten, ettei siviiliyhteiskunnan kanssa tehdä päällekkäistä työtä.

Kokonaismaanpuolustuksen yhteensovittaminen

Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen ja sen edellyttämä kokonaismaanpuolustuksen mallin mukainen hallinnonalojen välinen yhteistyö korostuvat jatkossa. Kokonaismaanpuolustus on kansallinen toimintamallimme, jossa kaikkia laaja-alaisia turvallisuusuhkia, niiden edellyttämää varautumista sekä kriisitilanteiden hallinnassa tarvittavia toimenpiteitä tarkastellaan kokonaisuutena. Jokaisella hallinnonalalla, elinkeinoelämällä ja kansalaisjärjestöillä on tässä oma roolinsa ja tehtävänsä.

Puolustusministeriön vastuulle kuuluva Suomen sotilaallinen puolustaminen ja sen edellyttämä eri hallinnonalojen toimien yhteensovittaminen ovat kokonaismaanpuolustuksen tehtävistä kaikkein vaativimpia ja eniten koko yhteiskunnan resursseja sitovia. Puolustusministeriön vastuulle kuuluvan kokonaismaanpuolustuksen yhteensovittamisen periaatteita on tarkoituksenmukaista noudattaa vastattaessa myös muihin laaja-alaisiin turvallisuusuhkiin. Syntyneen kriisitilanteen hallintaa ja sen edellyttämää yhteistoimintaa johtaa aina toimivaltainen ministeriö.

Kokonaismaanpuolustuksen toimintamalli tarjoaa työkalun niin johtamisvastuun kuin voimavarojen kohdentamisen tarkoituksenmukaiselle määrittämiselle. Jotta tämä toimintamalli olisi tehokas, kaikkien hallinnonalojen tulee jatkuvasti seurata ja analysoida turvallisuusympäristön ja yhteiskunnan kehitystä sekä tarkistaa lainsäädäntöä ja omia varautumissuunnitelmiaan.

Eri viranomaisten toimintojen yhteensovittamista tulee kehittää ja harjoitella riittävästi osana Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategiaa (YETT).

Muiden viranomaisten ja yhteiskunnan tukeminen

Laaja-alaisiin turvallisuusuhkiin sisältyy perinteisten sotilaallisten uhkien lisäksi myös muita ulottuvuuksia, joten turvallisuuskäsite on laajentunut. Laaja-alaisiin turvallisuusuhkiin varautuminen ja vastaaminen edellyttävät uhkien luonteen vuoksi vahvaa kansainvälistä ja kansallista yhteistyötä sekä ennalta sovittuja yhteistyöjärjestelyjä.

Sotilaallisia suorituskykyjä on tarkoituksenmukaista käyttää myös laaja-alaisen turvallisuusuhkien ennaltaehkäisyyn ja torjuntaan sekä niiden seurausten hallintaan ja jälkihoitoon kotimaassa tai tarvittaessa maan rajojen ulkopuolella. Puolustusvoimien muille viranomaisille antama virka-apu on esimerkiksi osaamista, kalustoa, infrastruktuuria tai tilannetietoja. Käytännössäkin tukea pyydetään enemmän ja veloitteet virka-apuun ja muuhun tukeen ovat lisääntymässä niin kansallisessa lainsäädännössä kuin kansainvälisissä yhteistoimintavelvoitteissakin. Vuorovaikutusta viranomaisten välillä pitää kuitenkin parantaa toiminnan kaikilla tasoilla.

Kansainvälinen sotilaallinen yhteistoiminta

Syvenevä kansainvälinen yhteistyö tukee puolustusvoimien suorituskyvyn kehittämistä. Samalla varmistetaan, ettei Suomen mahdollisuudelle hakea Naton jäsenyyttä ja osallistua Euroopan unioniin pidemmällä aikavälillä mahdollisesti kehittyvään yhteiseen puolustukseen muodostu käytännön esteitä. Päätös sotilaallisesta liittoutumisesta on poliittinen valinta.

Kansainvälinen sotilaallinen kriisinhallinta on puolustusvoimille luonteva tapa osallistua laaja-alaisten turvallisuushkien torjumiseen ennakolta sekä maamme turvallisuuden, talouden ja yhteiskunnan toimintaedellytysten turvaamiseen. Osallistuminen kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan edellyttää sotilaallista yhteensopivuutta.

Yhteistyötä sotilaallisen yhteensopivuuden, joukkosuunnittelun ja voimavarojen kehittämiseksi sekä osallistumista Naton harjoitustoimintaan lisätään. Tämä parantaa valmiutta osallistua kansainvälisiin kriisinhallintaoperaatioihin, sillä Naton toimintamenetelmiä ja -malleja sovelletaan myös muiden kansainvälisten järjestöjen johtamissa operaatioissa. Myös eri puolustushaarojen ja erikoisosaamisalueiden kykyä osallistua kansainvälisiin operaatioihin kansainvälisten sitoumustemme mukaisesti parannetaan. Harjoituksiin ja operaatioihin osallistuminen sekä niistä saatavat kokemukset kohottavat puolustusvoimien valmiuksia myös kansallisesti.

Tulevaisuuden kriisinhallintaoperaatioiden suunnittelu rakentuu vaikutuspohjaiseen ajatteluun. Sen avulla määritellään kussakin operaatiossa tarvittavien siviili- ja sotilaallisten kykyjen yhdistelmä. Kriisinhallinnan vaikuttavuutta parannetaan tehostamalla sotilas- ja siviilitoiminnan koordinaatiota.

Suomen kannalta on tärkeää tukea EU:n yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kehittymistä ja unionin kriisinhallintakyvyn parantamista. EU:n ja Naton yhteistyön kehittäminen on tärkeä ulottuvuus ETPP:n rakentumisessa. EU:n taisteluosastoihin osallistuminen vaatii mm. nykyistä nopeampaa toimeenpanovalmiutta sekä kuljetus- ja huoltokykyä vaikeissakin olosuhteissa. Jotta Naton ja EU:n johtamiin kriisinhallintaoperaatioihin voidaan osallistua täysipainoisesti, pitää Suomen pystyä yhteistoimintaan Naton nopean toiminnan joukkojen (NATO Response Force, NRF) kanssa.

Puolustusvoimien kahdenvälinen sotilaallinen yhteistyö jatkuu tiiviinä erityisesti Yhdysvaltojen ja suurten EU- ja Nato-maiden, kuten Ison-Britannian, Saksan ja Ranskan, sekä lähialueilla Ruotsin, Norjan ja Viron kanssa. Puolustusvoimien ja Venäjän asevoimien välistä yhteistyötä kehitetään esimerkiksi tehostamalla vierailuvaihtoa joukko-osastojen välillä.

Puolustusministeriön hallinnonala osallistuu asiantuntemuksellaan kansainväliseen asevalvonta- ja aseidenriisuntatoimintaan. Kansainvälisen toimintaympäristön muutos ja turvallisuushkien monimuotoistuminen edellyttävät asevalvontatoiminnan tehtävien uudelleenkohdentamista ja toiminnan priorisointia. Asevalvontatoiminnan painopistealueena ovat joukkotuhoaseiden leviämisen estämiseen liittyvät toimet.

Sotilaallisen huoltovarmuutemme riippuvuus eurooppalaisesta ja kansainvälisestä yhteistyöstä kasvaa. Huoltovarmuutemme turvaaminen edellyttää tulevaisuudessa kansainvälisiä sopimusjärjestelyjä sekä pitkäkestoisia strategisia kumppanuuksia materiaalin ja palvelujen tuottajien kanssa. Huoltovarmuusyhteistyötä EU:ssa, Naton kanssa ja kahdenvälisesti tiivistetään. Natolla on oma kehittynyt huoltovarmuusjärjestelmänsä.

EDA kehittää materiaalian yhteistyötä EU:n puitteissa. Se koordinoi myös puolustusmateriaalin yhteisostoja ja -käyttöä sekä suorituskykyjen kehittämistä. EDA:n voimavaralähtöinen työ tarjoaa Suomelle mahdollisuuden tuottaa yhteensopivia tai yhteisiä voimavaroja kriisinhallinnan ja kansallisen puolustuksen tarpeisiin. Suomella on viraston

yhteistyön kautta mahdollisuus toteuttaa myös eurooppalaista sotilaallista huoltovarmuutta kehittäviä toimia, osallistua eurooppalaisiin puolustusmateriaalihankintoihin sekä niihin liittyviin rahoitusjärjestelyihin. Suomi tukee jatkossakin EDA:n kehittämistä ja osallistuu aktiivisesti EU:n voimavaratyöhön.

LOPUKSI

Suomen turvallisuuteen vaikuttavat yhä enemmän globaalit turvallisuushaasteet. Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan keskeinen tavoite on lähialueidemme poliittinen ja sotilaallinen vakaus. Venäjän kehitykseen liittyy Suomelle suuria yhteistyömahdollisuuksia mutta myös riskejä ja ongelmia.

Tulevaisuudessakin puolustusvoimien päätehtävät ovat Suomen sotilaallinen puolustaminen, muiden viranomaisten ja yhteiskunnan tukeminen ja kansainvälinen sotilaallinen kriisinhallinta. Koko maan puolustaminen ja yleinen asevelvollisuus muodostavat toimivan pohjan uudistuvalla puolustusjärjestelmällemme myös tulevaisuudessa. Kansainvälinen yhteistyö on olennainen osa Suomen puolustuspolitiikkaa. EU:n jäsenmaana Suomi varautuu vaativampaan sotilaalliseen kriisinhallintaan Euroopan reuna-alueilla ja laajemminkin.

Suomen puolustuksen kehittäminen vaatii pitkäjänteistä ja ennakoivaa suunnittelua, jotta puolustusvoimat kykenee suoriutumaan tehtävistään 2020-luvun turvallisuusympäristössä. Peruskysymyksenä on (1) jatkaako Suomi sotilaallisesti liittoutumattomana vai liittoutuuko se ja (2) minkä kokoisen budjettirahoituksen Suomi on valmis sijoittamaan puolustukseensa? Vastaukset näihin kysymyksiin ovat poliittisia päätöksiä, jotka riippuvat turvallisuusympäristömme kehityksestä ja kansantaloutemme näkymistä. Näistä ratkaisuista riippumatta Suomen puolustuksen ydin on aina suomalainen.